

2023-08-24
LI2023/03037**Landsbygds- och infrastrukturdepartementet**

Trafikverket

781 89 Borlänge

Uppdrag att redovisa åtgärder för att stärka järnvägsunderhållets genomförande och järnvägstrafikens robusthet, tillförlitlighet och punktlighet

Regeringens beslut

Regeringen ger Trafikverket i uppdrag att i enlighet med vad som anges under rubriken Närmare beskrivning av uppdraget redogöra för vilka åtgärder som myndigheten genomför och avser att genomföra för att utveckla och stärka sin beställarkompetens och förmåga att planera och genomföra järnvägsunderhåll i syfte att öka robustheten, tillförlitligheten och punktligheten i järnvägstrafiken. Redovisningen ska även omfatta vilka åtgärder som genomförs för att förbättra funktionssättet på marknaden för järnvägsunderhåll och därmed främja förutsättningarna för marknads aktörer att utvecklas.

Av redovisningen ska det tydligt framgå för varje åtgärd i vilket skede åtgärden befinner sig, om den är ny eller pågående, när den avses att implementeras eller genomförs, vilka resurser som anslås för respektive åtgärd samt arbetet totalt och när förväntad effekt uppnås.

Redovisningen ska även innehålla en redogörelse av punktlighetsutvecklingen i järnvägstrafiken under minst en femårsperiod, nedbruten på ett sådant sätt så att det detaljerat framgår vilka olika omständigheter och aktörer inom järnvägssystemet som orsakar förseningar. Redovisningen ska utgöra grund för det fortsatta förbättringsarbetet för ökad robusthet, tillförlitlighet och punktlighet.

Uppdraget ska redovisas senast den 12 februari 2024 till Regeringskansliet (Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet). Trafikverket ska även inkomma med uppföljande rapportering avseende genomförande av redovisade åtgärder och eventuella tillkommande åtgärder senast den 24 juni 2024 och 21 oktober 2024 till Regeringskansliet (Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet).

Närmare beskrivning av uppdraget

Trafikverket är den dominerande beställaren av järnvägsunderhåll inom den svenska järnvägen. Det har under många år underinvesterats i underhåll av den statliga transportinfrastrukturen och det har medfört att det finns ett stort behov av insatser för underhållsåtgärder. De ökade ekonomiska ramarna som riksdagen fastställde efter regeringens förslag i propositionen Framtidens infrastruktur – hållbara investeringar i hela Sverige (prop. 2020/21:151, bet. 2020/21:TU16, rskr. 2020/21:409) har skapat förutsättningar för en ökad verksamhetsvolym av järnvägsunderhåll. Regeringen förutsätter att de ökade ekonomiska resurserna kommer medföra att ett större antal arbeten kan genomföras i järnvägsanläggningen och att det i förlängningen ska förbättra järnvägens robusthet, tillförlitlighet och punktlighet. Viktiga förutsättningar för detta är förstärkt kostnadskontroll och hög effektivitet i Trafikverkets verksamhet. Trafikverket ska därför i sin redovisning redogöra för hur myndigheten avser att öka sin operativa förmåga och sin kunskap om anläggningen. Trafikverket ska även redogöra för hur myndigheten avser att verka för att förbättra förutsättningarna på marknaden avseende järnvägsunderhåll så att underhållet sker på ett kostnadseffektivt sätt och i den omfattning som de ekonomiska ramarna medger. En förutsättning för att kunna genomföra en större andel järnvägsunderhåll är att skapa tillgång till anläggningen och tider i spår och att det genomförs på effektivast möjliga sätt och så att tågtrafiken störs så lite som möjligt för resenärer och godstrafik. Den kapacitet som tilldelas för underhållsåtgärder, t.ex. så kallade servicefönster, måste nyttjas på bästa sätt. Trafikverket ska därför redovisa hur myndigheten ska arbeta för att underhåll kan utföras mer effektivt än hittills.

Regeringen bedömer att kompetens- och resursförsörjning är viktiga förutsättningar för att kunna upprätthålla ett effektivt genomförande av järnvägsunderhåll. Trafikverket ska därför redogöra för hur myndigheten i samverkan med branschen och andra relevanta aktörer avser att verka för en långsiktig kompetensförsörjning för järnvägsunderhåll.

Regeringen bedömer även att Trafikverket i samverkan med underhållsentreprenörer och järnvägsföretag behöver verka för att korta tider för felavhjälpning vid trafikstörande fel. Det kan till exempel avse att korta reparationstider och säkerställa en effektiv röjning av banan vid tågstopp. Redovisningen ska därför omfatta en beskrivning av vilka åtgärder som Trafikverket och branschen i samverkan vidtar för att korta ledtider för att återställa anläggningen till normal drift vid trafikstörningar.

Regeringen bedömer vidare att planering, prioritering och genomförande av underhållsåtgärder i järnvägsanläggningen ska baseras på effektsamband och ska utgå från åtgärdernas samhällsekonomiska lönsamhet och kostnadseffektivitet med avseende på t.ex. punktlighet och kapacitet i järnvägssystemet. Trafikverket ska därför redovisa aktuell status och hur arbetet avseende samhällsekonomiska metoder och effektsamband för underhållsverksamheten kan stärkas. Redovisningen ska även omfatta en redogörelse för vilka it-systemstöd som används och vilka system som avses att tas fram inom underhållsverksamheten för att planera, prioritera, genomföra och följa upp åtgärder samt dokumentera anläggningens tillstånd och utveckling över tid.

Skälen för regeringens beslut

Regeringen har höga ambitioner om att hela landet ska ges förutsättningar att leva. Möjligheten att skapa sig ett gott liv, kunna driva ett företag och i trygghet kunna bilda familj ska finnas oavsett var man bor. En förutsättning för det är att förbättra transportinfrastrukturens tillstånd och funktion. Regeringens prioriteringar är därför att fortsatt förbättra Sveriges infrastruktur, reparera där det behövs och förvalta de gemensamma resurserna på bästa sätt. Satsningar på investeringar i järnvägen bör i första hand underlätta för arbetspendling och godstrafik. Detta stärker jobb och tillväxt i hela landet.

Regeringen anser att en viktig faktor för ett effektivt underhåll av järnvägen är att marknads aktörer arbetar med utveckling, innovation och investeringar i verksamheten. För att främja detta behöver aktörerna bland annat ges långsiktiga och stabila planeringsförutsättningar för sin verksamhet och Trafikverket behöver tillsammans med branschen utveckla effektiva och ändamålsenliga underhållsavtal. En tätare samverkan mellan Trafikverket, transportföretag, transportköpare och underhållsföretag är nödvändig för att hitta effektiva och innovativa lösningar. Regeringen följer Trafikverkets

arbete med dessa frågor nära utifrån behovet av effektiviseringar i verksamheten. Regeringen stödjer Trafikverkets fortsatta inriktning att bli en bättre beställare av underhållstjänster. Det utvecklingsarbete som ska bedrivas inom Trafikverket och i branschen behöver fortsätta i högt tempo så att kapaciteten att med hög kvalitet planera för ett kostnadseffektivt underhåll stärks.

På regeringens vägnar

Andreas Carlson

Mats Bellinder

Kopia till

Försvarsdepartementet/MFI

Finansdepartementet/BA och BSÄ

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet/TM och US